శ్రీమత్ ఆంధ్ర మహా భారతము

అరణ్య పర్వము

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఆ ప్రకారముగా ఆ కధకుడు అయిన సూతుడు, శౌనకాది మహా మునులకు మహా భారత కధను చెప్పసాగాడు.

ఒకరోజు బృహదశ్వుడు అనే మహా ముని అడవులో ఉన్న పాండవుల వద్దకు వచ్చాడు. ధర్మరాజు ఆ మహా మునికి అతిధి సత్కారాలు గావించి కౌరవుల వలన తాము పడుతున్న బాధలు అన్ని చెప్పుకున్నాడు.

"మహాత్మా! రాజ్యాన్ని, నివాసాన్ని పోగొట్టుకొని అరణ్యాలలో మా వలె బాధలు పడ్డ వారు ఇతర రాజులు ఎవరన్నా ఉన్నారా? ఉంటే దయచేసి తెలుపండి" అని అడిగాడు.

దానికి ఆ మహాముని ధర్మజా! నీవు కష్టములు పడుతూ అడవులలో ఉన్నా నీ వెంట నీ అన్నదమ్ములు, విప్రులు, నీ భార్య ఉన్నారు. నీకు రథాలు, పరివారము ఉన్నాయి. కాని పూర్వ కాలంలో నలుడు అనే మహారాజు నీ వలెనే జూదమాడి, పుష్కరునకు తన రాజ్యాన్ని అర్పించి, భార్య సమేతుడై ఒంటరిగా అరణ్యాలకు వెళ్లాడు." అని చెప్పాడు.

దానికి ధర్మజుడు "మహాత్మా! దయచేసి నాకు నలుని కథ వివరించండి" అని అడిగాడు. దానికి ఆ మహాఋషి ఇలా చెప్పసాగాడు.

"నిషధదేశాన్ని వీరసేనుడి కుమారుడైన నలుడు పరిపాలి స్తున్నాడు. అతను తన పరాక్రమం చేత ఎన్నో దేశాలు జయించాడు. ప్రజా రంజకంగా పరిపాలిస్తున్నాడు. కాని అతనికి జూదము అంటే ఎక్కువ ప్రీతి.

ఆ కాలంలోనే విదర్భ దేశాన్ని భీముడు అనే రాజు పరిపాలి స్తున్నాడు. అతనికి సంతానము లేదు. వారికి ధమనుడు అనే మహాముని వరము వలన దమయంతి అనే కూతురు, దముడు, దాంతుడు, దమనుడు అనే ముగ్గురు కొడుకులు పుట్టారు.

దమయంతి సౌందర్యవతి. అందగత్తె. గుణవతి. దమయంతి నలుని గుణ గణాల గురించి విన్నది. అలాగే నలుడు కూడా దమయంతి సద్గుణముల గురించి, ఆమె సౌందర్యము గురించి విన్నాడు. ఇరువురిలో ప్రేమ అంకురిం చింది.

ఒకరోజు నలుడు ఉద్యాన వనములో విహరిస్తూ ఉండగా ఒక హంసల గుంపు వచ్చి అక్కడ వాలింది. నలుడు ఆ హంసలను చూచి ముచ్చట పడ్డాడు. ఆగుంపులోనుండి ఒక హంసను పట్టుకున్నాడు. మిగిలిన హంసలు తమ తోటి హంసను విడిచి పోలేక ఆకాశంలో తిరుగుతున్నాయి.   నలుని చేతికి చిక్కిన హంస మానవ భాషలో ఇలా చెప్పింది.

"ఓ మహారాజా! నీవు నీ మనసులో దమయంతి అనే రాజ కుమారిని ప్రేమిస్తున్నావు. నీవు నన్ను విడిచి పెడితే, నేను ఆమె వద్దకు వెళ్లి నీ గురించి నీ గుణగణాల గురించి, నీ అందచందాల గురించి చెబుతాను. నీమీద అనురాగము కలిగేటట్టు చేస్తాను" అని పలికింది.

ఆ హంస పలుకులు విని నలుడు ఆనందించాడు. ఆ హంసను విడిచి పెట్టాడు. అన్న మాట ప్రకారం ఆ హంస విదర్భ దేశానికి

ఎగిరిపోయింది. దమయంతి అంతఃపురాని కి చేరి దమయంతి ముందు తిరగాడసాగింది. దమయంతి తన చెలులతో అక్కడ విహరిస్తూ ఉంది. హంసలను చూచి ముచ్చట పడింది. చెలి కత్తెలతో చేరి ఆ హంసలను పట్టుకొంది. విధి వశాత్తు నలుని చేత పంపబడిన హంసను దమయంతి పట్టుకొంది.

ఆ హంస దమయంతిని చూచి "నేను నీ హృదయేశ్వరుడయిన నలుని వద్దనుండి వచ్చాను. నలుడు అందగాడు. సద్గుణవంతుడు.నీకు తగినవాడు. నీకు ఉన్న అందము, సంపద, సద్గుణములు నీవు నలునికి భార్య అయితేనే గాని రాణించవు." అని పలికింది.

దానికి దమయంతి ఎంతో సంతోషించింది. " ఓ హంసా! నీవు నలుని గురించి నాకు ఎలా చెప్పావో అలాగే నా గురించి కూడా నలునికి చెప్పవా?" అని అడిగింది.

అలాగే అని ఆ హంస నిషధ దేశానికి వెళ్లి దమయంతి గురించి నలునికి చెప్పింది. నల దమయంతులు ఇద్దరూ ఒకరిమీద ఒకరు మదన తాపంతో బాధపడుతున్నారు. ఆ విషయం భీమరాజుకు చెలికత్తెల ద్వారా తెలిసింది. అప్పుడు దమయంతి తండ్రి అయిన భీమరాజు తన

కుమార్తెకు స్వయం వరాన్ని ప్రకటించాడు. అందరు రాజులకూ ఆహ్వానాలు పంపాడు.

అందరు రాజులు దమయంతీ స్వయంవరానికి వచ్చారు. నలుడు కూడా అందరితో పాటు స్వయంవరానికి పోతున్నాడు. ఈవిషయం స్వర్గలోకాధిపతి ఇంద్రునికి తెలిసింది. ఇంద్రుడు కూడా దిక్పాలకులతో కలిసి దమయంతీ స్వయంవరానికి బయలుదేరాడు.

మార్గంలో వారికి నలుడు కనిపించాడు. ఇంద్రుడు నలుని చూచి "నిషధ రాజా! నీవు మాకు దూతగా ఒక పని చెయ్యాలి" అని అడిగారు

"సరే. అలాగే చేస్తాను కాని మీరు ఎవరు? నేను మీకు ఏమి చెయ్యాలి" అని అడిగాడు నలుడు.

అప్పుడు ఇంద్రుడు నలుని చూచి "నేను ఇంద్రుడను. వీరు దిక్పాలకులు. మేము దమయంతీ స్వయంవరానికి వెళుతున్నాము. నీవు ముందుగా పోయి దమయంతితో మా గురించి చెప్పివ ఆ కోమలి మమ్ములను వరించేటట్టు చెయ్యాలి" అని అన్నారు.

దానికి నలుడు “అయ్యా! ఇది మీకు ధర్మమా? నేను కూడా అదే స్వయంవరానికి వెళుతున్నాను కదా!” అని అన్నాడు.

దానికి ఇంద్రుడు “నీవు మాకు మాట ఇచ్చావు.మాట తప్పకూడదు. ఇది దేవతా కార్యము. నీవు చేయగలవు. దమయంతీ అంతఃపురము ఎలా ప్రవేశించాలా అని నీవు శంకించవలదు. మా మహిమ చేత నిన్ను ఎవ్వరూ అడ్డు పెట్టరు” అని అన్నాడు.

చేసేదిలేక, నలుడు దమయంతీ అంతఃపురంలోకి ప్రవేశించాడు. దమయంతిని మొట్ట మొదటిసారిగా చూచాడు. తాను హంస వలన విన్న దానికంటే ఎక్కువ సౌందర్యవతి అని అనుకున్నాడు. నలుని చూచి దమయంతి, ఆమె చెలులు ఆశ్చర్యపోయారు.

దమయంతి నలుని చూచి “మహాత్మా మీరు ఎవరు? ఎక్కడి నుండి వచ్చారు? ఈ అంతఃపురములోకి ఎవ్వరికి కనపడకుండా ఎలా ప్రవేశిం చారు?” అని అడిగింది.

దానికి నలుడు “దమయంతీ! నా పేరు నలుడు. నేను దేవదూతగా వచ్చాను. ఇంద్రుడు, దిక్పాలకులు నన్ను తమ దూతగా నీ వద్దకు

పంపారు. వారిలో ఒకరిని నీవు వరించాలి అని చెప్పమన్నారు” అని అన్నాడు.

అప్పటికే దమయంతి నలుని గురించి విన్నది. ఇప్పుడు అతని అందచందాలు కనులారా చూస్తూ ఉన్నది. కాని అతని మాటలు ఆమెకు కష్టం కలిగించాయి. “అయ్యా! నేను మానవ కాంతను. వారు దేవతలు. వారికి నమస్కరించవలసిన దానిని వారిని ఎలా వరించను. ఇది ధర్మమా? నాడు హంస చెప్పినది మొదలు నిన్ను, నీ గుణగణాలను మనసులో ధ్యానిస్తున్నాను. నా తండ్రి గారు తమరిని ఇక్కడకు రప్పించడానికే ఈ స్వయంవరాన్ని ప్రకటించారు. కాబట్టి మీరే నా భర్త. నన్ను భార్యగా స్వీకరించండి. లేని ఎడల నేను బలవంతంగా నా ప్రాణాలు తీసు కుంటాను కాని ఇతరులను వరించను” అని ప్రార్ధించింది దమయంతి.

“అదేమిటిదమయంతీ? దేవతలు మరణము లేని వారు. ఐశ్వర్యము కలవారు. వారిని వదిలి జరామరణములకు ఆలవాలమైన ఈ శరీరధారినైన నన్ను వరించడం కోరుకొనవచ్చునా?” అని అన్నాడు నలుడు.

ఆ మాటలు విని దమయంతి దుఃఖించింది. "నేను ఒక ఉపాయము చెపుతాను. అందరి ముందర నేను ఆ దేవతలను ప్రార్థించి,నిన్ను వారి సమక్షంలోనే వివాహమాడతాను. అప్పుడు నీకు దేవతల పని చెయ్యలేదు అన్న దోషము ఉండదు" అని పలికింది.

అవే మాటలు నలుడు ఇంద్రునికి చెప్పాడు. అది విని దిక్పాలకులు "మమ్ములను దమయంతి ఎలా వరించదో చూస్తాము" అని పలికి అందరూ నలుని రూపంలో స్వయంవరానికి వచ్చారు.

స్వయంవర మంటపంలో ఒకేసారి ఐదుగురు నలులు కనిపించారు. అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. దమయంతి వరమాల పట్టుకొని వచ్చింది. ఐదుగురు నలులను చూచింది. మనసులో దేవతలను ధ్యానించింది. "ఓదేవత లారా! నాకు నలుని గుర్తుపట్టడంలో సహకరించండి. మీ నిజస్వరూపాలతో కనిపించండి" అని ప్రార్థించింది.

వారు దమయంతిని కరుణించారు. తమ నిజస్వరూపాలను పొందారు. దమయంతి నలుని గుర్తుపట్టింది. నలుని మెడలో పూలమాల వేసి అందరి సమక్షంలో నలుని తన భర్తగా వరించింది. నల దమయం

తులకు అత్యంత వైభవోపేతంగా వివాహం జరిగింది. ఇంద్రాది దేవతలు ఎన్నో వరాలు అను గ్రహించారు.

వారు స్వర్గానికి వెళుతుండగా దారిలో వారికి కలి పురుషుడు కనిపిం చాడు. ఇంద్రుడు కలిని చూచి “ఎక్కడి పోతున్నావు?” అని అడిగాడు.

“భూలోకంలో దమయంతి స్వయంవరము జరుగుతూ ఉంది కదా! దానికి పోతున్నాను” అని చెప్పాడు.

ఆ మాటలకు వారు నవ్వారు. “దమయంతీ స్వయంవరం జరిగి పోయింది. ఆమె నలమహా రాజును వరించి వివాహ మాడింది” అని చెప్పారు.

కలికి కోపం వచ్చింది. నలుడిని రాజ్య భ్రష్టుని చేసి, నలదమయం తులకు వియోగం కల్పించడానికి నిశ్చయించాడు. కాని నలుడు ధర్మాత్ముడు. అతనిలో ప్రవేశించడానికి చాలా కాలం దాకా కలికి అవకాశం చిక్కలేదు.

ఒక రోజు నలుడు మూత్ర విసర్జన అనంతరం పాదప్రక్షాళన చెయ్యకుండా సంధ్యాంవందనం చేశాడు. ఆ అశౌచాన్ని ఆధారంగా కలి నలునిలో ప్రవేశించాడు.

తరువాత నలుని దాయాది అయిన పుష్కరుని వద్దకు వెళ్లి, నలునికి ద్యూత వ్యసనం ఉందని, అతనితో జూదమాడి, అతని రాజ్యాన్ని గెల్చుకోవచ్చు నని నమ్మబలికాడు. బ్రాహ్మణ వేషంలో పుష్కరునితో సహా నలుని వద్దకు వెళ్లి జూదానికి ఆహ్వానించాడు.

జూదానికి పిలిస్తే పోకపోవడం ధర్మం కాదని నలుడు జూదం ఆడటానికి ఒప్పుకున్నాడు.జూదం మొదలు అయింది. నలుడు తన రాజ్యాన్ని సంపదలను వరుసగా పోగొట్టుకుంటున్నాడు. కాని ఆట మానలేదు. తన సమస్తం ఓడి పోయే దాకా ఆడుతూనే ఉన్నాడు. కలిప్రభావం.

ఇది చూచి దమయంతి దుఃఖించింది. “ఓడే కొద్ది, పోయినది గెలవాలని మత్సరం పెరుగుతుంది. నేను ఏమీ చెయ్యలేను” అని సరిపెట్టుకుంది. అన్ని ఆటలలో పుష్కరుడు గెలుస్తున్నాడు. నలుడు ఓడుతున్నాడు. ఓటమి తథ్యం అని అనుకున్నది దమయంతి. సారధిని

పిలిచి తన కుమారుడు ఇంద్రసేనుడిని, కుమార్తె ఇంద్రసేనను, విదర్భలో ఉన్న తన తండ్రి వద్దకు పంపింది.

నలుడు తన రాజ్యాన్ని, సంపదలను కోల్పోయాడు. నగరాన్ని విడిచి వెళ్లాడు. నగరం వెలుపల మూడు రోజులు ఉన్నా, జూదంలో రాజ్యాన్ని కోల్పోయిన నలుని చూడ్డానికి ఎవరూ రాలేదు. ఆకలికి తట్టుకోలేక పోయాడు నలుడు. ఆకాశంలో ఒక పక్షుల గుంపు కనిపించింది. నలుడు తన పైన ఉన్న వస్త్రాన్ని తీసి వాటిమీదికి విసిరాడు. ఆ పక్షులు ఆ వస్త్రంతో సహా ఎగిరి పోయాయి. పక్షి కోసం గుడ్డ విసిరితే గుడ్డ కూడా పోయిందని పరితపించాడు. తన భార్య దమయంతి చీర కొంగును పైవస్త్రంగా వాడుకున్నాడు.

ఆ దుస్థితి చూచి నలుడు దమయంతితో "దమయంతీ! ఇక్కడ నాలుగు మార్గాలు ఉన్నాయి. ఇది నీ పుట్టిల్లు విదర్భకు పోయే దారి. ఇది దక్షిణ దేశాలకు పోయే దారి. ఇది కోసల దేశానికి పోయే దారి. ఇది ఉజ్జయినికి పోయే దారి. వీటిలో మనకు అనుకూలమయిన మార్గమేదో చెప్పు. ఎందుకంటే నీవు నాతోపాటు అడవులలో కష్టాలు పడలేవు. నీవు నీ తండ్రి దగ్గరకు పోయి సుఖంగా ఉండు" అని చెప్పాడు.

“అవును నాథా! మనం విదర్భకు పోయి సుఖంగా ఉందాము” అని చెప్పింది.

“కాని దమయంతీ! నలమహారాజుగా విదర్భలో తిరిగిన వాడిని ఇప్పుడు రాజ్యభ్రష్టునిగా ఎలా రాగలను చెప్పు. అన్ని రోగాలలో కన్నా పెద్ద రోగం దుఃఖం. దానికి పరమ ఔషధం భార్య చెంత ఉండటం. అందుకని నీ పక్కన ఉంటే నాకు ఎన్ని కష్టాలయినా సుఖాలుగానే ఉంటాయి” అన్నాడు నలుడు.

“నిజమే మహారాజా! అందుకనే నేను ఎల్లప్పుడూ మీ వెంటనే ఉండ టానికి అనుగ్రహించండి” అని వేడుకుంది.

“సరే” అన్నాడు నలుడు.

ఒకరోజు అడవిలో నలుని తొడమీద తల పెట్టుకొని దమయంతి నిద్రపోతూ ఉంది. ఆమెను చూచి నలుడు “ ఈ సుకుమారి నాతో అడవులలో అష్టకష్టాలు పడుతూ ఉంది. నా వెంట ఉండ బట్టేకదా ఈ మెకు ఇన్ని కష్టాలు. నేను లేక పోతే ఈమె తన పుట్టింటికి వెళ్లి సుఖంగా ఉంటుంది” అని అనుకున్నాడు.

కాని భార్యను విడిచి వెళ్లడానికి అతనికి కాళ్లు ఆడలేదు. ఎంతోసేపు మనసు ఊగిసలాడింది. కడకు ఆమెను వదలి వెళ్లడానికే నిశ్చయించు కున్నాడు. తాను ధరించిన ఆమె చీరను చించి, తన భాగాన్ని తీసుకొని ఆమెను విడిచి వెళ్లిపోయాడు.

నిద్రలేచిన దమయంతి భర్తను కానక దుఃఖించింది. తన భర్తను తల్చుకుంటూ అడవిలో తిరుగుతున్న దమయంతిని ఒక కొండచిలువ పట్టుకొంది. భయంతో దమయంతి కేకలు వేసింది. ఆ కేకలు విని ఒక కిరాతుడు వచ్చి తన కత్తితో ఆ కొండచిలువను చంపి దమయంతిని రక్షించాడు. "నీవు ఎవరు? ఒంటరిగా ఆఅడవిలో ఎందుకు తిరు గుతున్నావు?" అని అడిగాడు. కల్లాకపటం తెలియని దమయంతి జరిగినది అంతా చెప్పింది. దమయంతి దిక్కులేనిది అని తెలుసు కున్నాడు కిరాతుడు. దమయంతి అందాన్ని చూచి మోహించాడు. ఆమెను తాక బోగా, దమయంతి అతనిని భస్మ అయిపోవుగాక అని శపించింది. ఆమె శాప ప్రభావం వల్ల ఆ కిరాతుడు కాలి బూడిద అయ్యాడు.

తరువాత తన మనసులో భర్త నలుని ధ్యానించుకుంటూ దమయంతి అడవిలో దారీ తెన్నూ తోచక ప్రయాణిస్తూ ఉంది. ఆమెకు ఒక ముని పల్లె కనపడింది. అక్క డ వశిష్టుడు, వామదేవుడు, వాలఖిల్యులు, భృగువు, నారదుడు మొదలగు మహాఋషులతో సమానమైన ఋషిపుంగవులను చూచింది.

వారు ఆమెను చూచి “అమ్మా ! నీవు ఎవరు? ఒంటరిగా ఎందుకు తిరుగుతున్నావు?” అని అడిగారు.

“మహానుభావులారా! నేను నలచక్రవర్తి భార్యను. నాపేరు దమయంతి. విధి వశంతో నాకు భర్తృ వియోగం కలిగింది. నా భర్త ఎటు వెళ్లాడో మీరు చెప్పగలరా. నేను నా భర్త లేనిదే జీవించలేను” అని చెప్పింది.

“అమ్మా! నీకు త్వరలోనే భర్త సమాగమం జరుగుతుంది. చింత పడ కుము.” అని చెప్పి ఆ ఆ ఋషులందరూ వెళ్లిపోయారు.

తరువాత దమయంతి పిచ్చిదానిలా భర్తను వెదుకుతూ ఆ అడవిలో తిరుగుతూ ఉంది. ఇంతలో ఒక బాటసారుల గుంపు కనిపించింది.

అందులో ఉన్న జనులు కొందరు ఆమెను పిచ్చిది అని అపహాస్యం చేసారు. కొందరు ఆమెకు మొక్కారు. వారిలో ఉన్న ఒక వ్యాపారి ఆమె గురించి వివరాలు సేకరించాడు.

"అమ్మా ఈ అడవిలో మేము నలునిని చూడలేదు. కాని మేము ఛేధి నగరానికి వెళుతున్నాము" అని చెప్పాడు.

"అయితే నేను కూడా మీవెంట వస్తాను" అని చెప్పింది దమయంతి.

ఆ వ్యాపారి అలాగే అని దమయంతిని తమ వెంట తీసుకు వెళ్లాడు. ఒకరోజు రాత్రి ఆ గుంపు లోని వారందరూ నిద్రిస్తూ ఉండగా, అడవి లోని ఏనుగుల గుంపు ఒకటి వచ్చి వారిని తొక్కివేసింది. చాలా మంది మరణించారు. అది చూచి దమయంతి దుఃఖించింది. "అయ్యో! దురదృష్టవంతురాలిని నన్ను ఆ ఏనుగులు చంపవచ్చుకదా!" అని ఏడిచింది.

చావగామిగిలిన వారిలో ఉన్న బ్రాహ్మణులు ఆమెను ఓదార్చారు. తమ వెంట తీసుకొని వెళ్లారు. అలా వారితో ప్రయాణించి దమయంతి

ఛేది దేశ రాజధాని అయిన సుబాహు పురానికి చేరింది. ఒళ్లంతా దుమ్ము కొట్టుకు పోయిన దమయంతి అలా పురవీధులలో వెళుతుంటే రాజమాత చూచింది. తన దాసిని పంపి దమయంతిని అంతఃపురానికి పిలిపించింది.

రాజమాత దమయంతితో "అమ్మా! నీవు ఎవరు? చూడబోతే రాచకళ ఉట్టిపడుతున్నది. ఎవరమ్మా నీవు?" అని అడిగింది.

దానికి దమయంతి "అమ్మా నా భర్త జూదంలో రాజ్యం పోగొట్టు కున్నాడు. నన్ను అడవిలో విడిచి వెళ్లిపోయాడు. ఆయనను వెతుకుతూ తిరుగుతున్నాను అని మాత్రం చెప్పింది.

"అమ్మా! ఇంక నుంచి నువ్వు నా దగ్గర సైరంధ్రిగా ఉండు నీకు ఏ లోటూ రాకుండా నేను చూస్తాను. నీ భర్త ఎక్కడ ఉన్నాడో వెతికిస్తాను" అని చెప్పింది.

దానికి దమయంతి "అమ్మా! అలాగే ఉంటాను. కాని నే సైరంధ్రిగా ఎవరి ఎంగిలి తినను. పరులకు కాళ్లు పట్టను. పర పురుషులతో మాట్లాడను. కేవలం నా భర్తను వెతకడానికి వెళ్లే బ్రాహ్మణు లతో

మాత్రమే మాట్లాడతాను. అలా గైతేనే నేను నీవద్ద ఉంటాను.” అని చెప్పింది.

దానికి రాజమాత అంగీకరించింది. దమయంతిని తన కూతురు సునంద వద్దకు పంపింది. అప్పటినుండి దమయంతి అక్కడే ఉండిపోయింది.

అక్కడ దమయంతిని వదలి వెళ్లిన నలుడు అడవిలో ప్రయాణిస్తున్నాడు. ఒకరోజు ఆ అడవిలో దావానలం వ్యాపించింది. అడవినంతా దహించి వేస్తోంది. ఆ మంటల మధ్యనుండి “రక్షించండి రక్షించండి”అనే ఆర్తనాదం వినపడింది.   ఆ ఆర్త నాదాన్ని విన్న నలుడు ఆ వైపుకు వెళ్లాడు. ఆ అగ్ని కీలల మధ్య ఉన్న ఒక నాగ కుమారుడిని చూచాడు. వెంటనే ఆ పామును రక్షించాడు. కాని ఆ పాము అతనిని కాటు వేసింది.   ఆపాము విషానికి నలుడి రూపం మారి వికృత రూపుడయ్యాడు.

అప్పుడు ఆ పాము తన నిజస్వరూపంలో ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. నల మహా రాజా! నా పేరు కర్కోటకుడు. నేను నిన్ను కాటు వేసానని బాధపడకు.నీకు మంచి జరగడానికే అలా కాటు వేసాను. ఇప్పుడు

నిన్ను ఎవరూ గుర్తించరు. ఈ అడవిలో ఏ విషసర్పం కరిచినా నీకు బాధ కలుగదు. నీకు అన్నింటా విజయం కలుగుతుంది. నాభార్య నీకు దక్కుతుంది. నీ రాజ్యం మరలా నీకు సంక్రమిస్తుంది. నీకు ఎప్పుడు నీ నిజరూపం కావాలన్నా నన్ను తల్చుకో. అప్పుడు నీ వద్దకు ఒక వస్త్రము వస్తుంది. దానిని నీవు కప్పుకుంటే నీకు నీ పూర్వ ఆకృతి వస్తుంది. నలచక్రవర్తీ! నీకు మరొక విషయం చెపుతాను. ఇక్కడికి దగ్గరలో ఇక్ష్వాకు వంశ కరుడైన ఋతుపర్ణుని రాజ్యం ఉంది. నీవు అక్కడికి వెళ్లు. బాహుకుడు అనే పేరుతో అతని కొలువులో రధ సారధిగా చేరు. నీవు అతనికి అశ్వహృదయము అనే విద్యను ఇచ్చి అతని వద్దనుండి అక్షహృదయము (గణిత శాస్త్ర రహస్యాలు) అనే విద్యను గ్రహించు.” అని చెప్పి కర్కోటకుడు వెళ్లిపోయాడు.

ఆప్రకారం నలుడు ఋతుపర్ణుని వద్దకు వెళ్లాడు. రధసారధిగా చేరాడు. పైగా వంట శాలలో చేరి రుచికరమైన పదార్ధాలు వండి పెట్టడం సాగించాడు. నలుడికి జీవలుడు అనే వంటవాడు సహాయకుడు గా ఉన్నాడు.   ఎక్కడ ఉన్నా నలుడు అనుక్షణం తన భార్య అయిన దమయంతిని తల్చుకుంటూ దుఃఖిస్తున్నాడు.

ఒకరోజు ఒంటరిగా దమయంతిని తల్చుకుంటూ ఉండగా అది జీవలుడువిన్నాడు. " ఈ వికృతరూపుడికి, గూనివాడికి ప్రియురాలా! వింతగా ఉంది. వీడే ఇంత కురూపి అయితే వీడి భార్య ఎంత కురూపి గా ఉంటుందో!" అనుకుంటూ నలుడి వద్దకు వెళ్లి విషయం అడిగాడు.

దానికి నలుడు "అయ్యో నాకు ఒక ప్రేయసి కూడానా! ఇదివరకు నాకు తెలిసిన సైనికుడు ఒకడు తన భార్యను పోగొట్టుకొని ఎంత వెదికినా కానక దుఃఖిస్తుంటే అది చూచి నేనూ వాడిని అనుకరిస్తున్నాను" అని అన్నాడు.

విదర్భ దేశంలో ఉన్నా భీమునికి నలుని గురించి వివరాలు తెలిసాయి. తన కూతురు అల్లుడు ఎక్కడ ఉన్నారో తెలియక పరితపిస్తున్నాడు. వారిని వెతకడానికి నలుదిక్కులకు బ్రాహ్మణులను పంపించాడు. ఎన్నో బహుమానాలు ప్రకటించాడు. అందులో ఒక బ్రాహ్మణుడు ఛేదిపురానికి వచ్చాడు. అక్కడ రాచనగరులో సైరంధ్రి వృత్తిలో ఉన్న దమయంతిని చూచాడు. ఆమె నుదుటి మీద ఉన్న పుట్టుమచ్చ వలన ఆమెను దమయంతిగా పోల్చుకున్నాడు.

ఆమె వద్దకు వెళ్లి "అమ్మా! నేను నీ తండ్రి భీముని వద్దనుండి వస్తున్నాను. నీ తల్లితండ్రులు క్షేమంగా ఉన్నారు. అనుక్షణం నిన్నే తల్చుకుం టున్నారు. అమ్మా నేను నీ సోదరునికి మిత్రుడను. నాపేరు సుదేవుడు అనే బ్రాహ్మణుడను." అని చెప్పాడు.

అది విని దమయంతికి దుఃఖం పొర్లుకు వచ్చింది. దమయంతి దుఃఖిం చడం చూచి రాజమాత ఆమె వద్దకు వచ్చింది. ఆ బ్రాహ్మణుని చూచి "బ్రాహ్మణోత్తమా! ఈమె ఎవరి భార్య ? ఎవరి కూతురు? ఈ విధంగా ఉండటానికి కారణం ఏమి?" అని అడిగింది.

దానికి ఆ బ్రాహ్మణుడు "అమ్మా! ఈమె విదర్భ రాజకుమార్తె. నల చక్రవర్తి భార్య. పేరు దమయంతి. ఈమె భర్త విధి వశాత్తు తన రాజ్య ము పోగొట్టుకున్నాడు. అడవుల పాలయ్యాడు. ఈమె తండ్రి వీరిని వెదకడానికి మమ్ములను పంపాడు ఆ ప్రకారం నేను ఇక్కడకు వచ్చాను ఈమె నుదుటి మీద ఉన్న పుట్టుమచ్చ ఆధారంగా ఈమెను గుర్తుప ట్టాను." అని చెప్పాడు.

ఇది విన్న రాజమాత దమయంతిని కౌగలించుకొన్నది. "దమయంతీ! నీవు నా పుత్రికా సమానురాలవు. నేను, నీ తల్లి, దశార్ణ

రాజు పుత్రికలము. నీ తల్లి విదర్భ దేశాధీశుని వివాహమాడింది. నేను వీరబాహుని వివాహం చేసుకున్నాను" అని చెప్పింది. అంతా సంతోషంగా గడిపారు. తరువాత దమయంతి తనపుట్టినింటికి ప్రయాణం అయి వెళ్లింది.

రాజసౌధంలో ఉన్నా భర్త వియోగంతో బాధ పడుతూ ఉంది దమయంతి. ఒకనాడు దమయంతి తన తండ్రితో " నా భర్త కోసం తక్షణం వెదికించండి. ఆయన లేకపోతేనేను బతకడం వృధా" అని చెప్పింది.

భీముడు వెంటనే నలుని వెదకడానికి బ్రాహ్మణులను పంపాడు. వారితో దమయంతి ఇలా చెప్పింది. "అయ్యలారా! నా భ ర్త ఒకప్పుడు చక్రవర్తి . అయినా ప్రస్తుతం అసమర్ధుడు. మారు వేషంలో ఉంటాడు. మీరు వెళ్లి అక్కడ రాజసభలలో ఈ విధంగా ప్రకటించండి. "నీవు నిత్యసంధుడవు. కాని నీ సతిని వంచించినావు. ఆమె సగం వస్త్రం ధరించి వెళ్లిపోయావు. అలా చెయ్యడం నీకు ధర్మమా! నీ భార్య మీద కరుణ చూపు!" అని చెప్పండి. ఈమాటలకు ఎవరన్నా రోషం వచ్చి సమాధానం చెబితే అతనిని నా వద్దకు తీసుకురండి" అని చెప్పింది.

ఆ బ్రాహ్మణులు ఆమె చెప్పిన ప్రకారం చేస్తామని చెప్పి నలు దిక్కులకు నలుని వెదకడానికి బయలుదేరారు. అందరూతిరిగి వచ్చి నలుడు కనపడ లేదని చెప్పారు.

వారిలో పర్ణాదుడు అనే విప్రుడు మాత్రం దమయంతితో "అమ్మా! నేను ఋతుపర్ణుని రాజ్యాని కి వెళ్లాను. నీవు చెప్పనట్టే చెప్పాను. అక్కడ ఉన్న ఒక కురూపి, వంటవాడు, అశ్వశాలలో పని చేసేవాడు, బాహుకుడు, అనే వాడు నా మాటలు విని నన్ను రహస్యంగా కలుసుకున్నాడు.   ఈ విధంగా అన్నాడు. "అయ్యా! భర్త కష్టాలలో ఉన్నా సహించి ఆదరించే భార్య, ఇహ లోకంలోనూ, పరలోకంలోనూ భర్త నుండి సుఖం పొందు తుంది" అని చెప్పాడు." అని దమయంతితో అన్నాడు.

దమయంతి ఆలోచించింది. అతడు నలుడు కాకపోతే సమాధానం చెప్పవలసిన అవసరం ఏముంది. కాబట్టి అతనిని గురించి పూర్తిగా తెలుసు కోవలసిన అవసరం ఉంది అని నిశ్చయించు కుంది. వెంటనే తల్లి అనుమతితో, సుదేవుడు అనే పండితుడిని పిలిపించింది.

"ఓ సుదేవా! నీవు ఋతు పర్ణుని రాజ్యానికి విదేశాల నుండి వచ్చిన బ్రాహ్మణుని వలె వెళ్లు. ఋతుపర్ణుని దర్శించు. విదర్భ రాజు భీముడు

తన అల్లుడు నలుమూలలా నలుని కోసం వెతికించాడు కాని కనపడలేదు. అందు కని తన కుమార్తె దమయంతికి ద్వితీయ స్వయంవరం ప్రకటించాడు. భూమం డలంలోని రాజులందరూ వస్తున్నారు అని చెప్పు. మరునాడే స్వయంవరం అని వెంటనే బయలు దేరమని చెప్పు” అని చెప్పింది.

సుదేవుడు ఆమె చెప్పినట్లే ఋతుపర్ణుని వద్దకు వెళ్లాడు. దమయంతి చెప్పినమాటలు యధాతధంగా చెప్పాడు. “మరునాడే స్వయంవరము. సమయం లేదు వెంటనే బయలు దేరండి” అని అన్నాడు.

స్వయంవరానికి వెళ్లాలి. కాని ఒక్క రోజులో విదర్భ చేరడం ఎలాగా? అని ఆలోచించాడు ఋతుపర్ణుడు. అశ్వశిక్షకుడు అయిన బాహుకుడిని పిలిచాడు. “బాహుకా! దమయంతి కి ద్వితీయ స్వయంవరం ప్రకటిం చారు. నాకు చూడాలని ఉంది. ఒక్కరోజులో మనం విదర్భకు స్వయం వరానికి వెళ్లాలి. మరి నీ అశ్వశిక్షణ ప్రదర్శించు” అని చెప్పాడు.

సరే అన్నాడు బాహుకుడు. బాహుకుడు కలత చెందాడు. “నేను అడవిలో నిర్దాక్షిణ్యంగా వదలి రాబట్టి కదా నా భార్య దమయంతి ద్వితీయ

స్వయంవరం ప్రకటించింది. ఆమెకు నామీద కోపం ఉంది. అవివేకులైన పురుషులు, తాము భార్యలను ఏమి చేసినా, వారు తమను ప్రేమిస్తుంటారు, అనే భ్రమలో ఉంటారు. కాని అది నిజం కాదు." అని దుఃఖించాడు. "అయినా దమయంతి పతివ్రత. ఇద్దరు పిల్లలు ఉన్నారు. మరి ఈ విధంగా రెండవ పెళ్లి చేసుకుంటుందా! ఏమో! అయినా నేను కూడా విదర్భ వెళ్లి ఈ వింత చూస్తాను" అనుకున్నాడు.

వెంటనే రధానికి గుర్రాలను కట్టాడు. ఋతుపర్ణుడిని తీసుకొని ప్రయాణ మయ్యాడు. ఆ రథం పోయే వేగం చూస్తుంటే ఋతుపర్ణుడికి అది సూర్యుని రథమా, అతడు అనూరుడో అని ఆశ్చర్యపోయాడు. పక్కనే ఉన్న వార్ష్ణేయుడికి అనుమానం కలిగింది. భూలోకంలో నలునికి మాత్రమే రథం నడపడంలో ఇంత పరిజ్ఞానం ఉంది. ఇతను నలుడు కాదు గదా అనుకున్నాడు. కాని ఈకురూపి నలుడు ఎలా అవుతాడు అని తర్కించుకున్నాడు.

ఇంతలో ఋతుపర్ణుని ఉత్తరీయం జారి కింద పడింది. "బాహుకా! రథం ఆపు. వార్ష్ణేయుడు దిగి వెళ్లి ఉత్తరీయం తెస్తాడు." అన్నాడు.

దానికి బాహుకుడు “రాజా! మనం ఇప్పుడు ఆమడ దూరం వచ్చేసాము. అంతదూరం నడుచుకుంటూ వెళ్లి ఎలా తేగలడు?” అన్నాడు.

అతని రథ వేగానికి ఋతుపర్ణుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. తన పరిజ్ఞానాన్ని కూడా బాహుకునికి చూపదలిచాడు. అంతలో ఒక పెద్ద వృ క్షాన్ని రథం దాటింది.

“బాహుకా! ఆ వృక్షంలో ఎన్ని కొమ్మలు, ఆకులు, కాయలు ఉన్నాయో నేను చెప్పగలను.” అని అన్నాడు.

“చెప్పండి మహారాజా!” అన్నాడు బాహుకుడు.

ఋతుపర్ణుడు చెప్పాడు. బాహుకుడు నేను లెక్కించి చూస్తేగాని నమ్మను అని రథం ఆపి ఆ చెట్టును పడగొట్టి లెక్కించాడు. ఋతుపర్ణుడు చెప్పిన లెక్క సరిగా సరిపోయాయి. బాహుకుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. తనకు ఆ విద్య ఉపదేశించమని అడిగాడు.

"బాహుకా! ఇది అక్షవిద్య అనే సంఖ్యాశాస్త్రము." అని ఋతుపర్ణుడు బాహుకునికి అక్షవిద్యను ఉపదేశించాడు.

అప్పుడు బాహుకుడు "రాజా! దీనికి ప్రతిగా నాకు తెలిసిన అశ్వహృదయము అనే విద్యను నీకు ఉపదేశిస్తాను" అని అన్నాడు.

"ఇప్పుడు కాదు. తరువాత నేను అడిగి తీసుకుంటాను" అని చెప్పాడు ఋతుపర్ణుడు.

అక్షహృదయ విద్య మహిమ వలన అప్పటిదాకా నలుని ఆవహించిన కలి వెలుపలికి వచ్చాడు. తనను క్షమించమని నలుని వేడుకున్నాడు. నలుడికి కోపం వచ్చింది. కలిని శపించడానికి పూనుకున్నాడు.

అప్పుడు కలి "నలమహారాజా! నిన్ను ఆవహించడం వలన, ఇప్పటిదాకా నేను కర్కోటకుడి విషంచేత అనుక్షణం తగలబడ్డాను. ఇంకా నాకు శాపం ఎందుకు. నన్ను అనుగ్రహించు" అన్నాడు.

తరువాత నలుడు రథాన్ని ఎక్కి ఋతుపర్ణునితోసహా విదర్భకు వెళ్లాడు. నలుని రథం విపరీతమైన ఘోషతో విదర్భ ప్రవేశించింది. ఆరథ

ఘోష విని దమయంతి అది నలుని రథము అని గుర్తుపట్టింది. ఎంతో ఆనందించింది. కాని రథం మీద ఋతుపర్ణుని చూచి నిరాశ చెందింది. భీమరాజు ఎంతో ఆదరంతో ఋతుపర్ణుని ఆహ్వానించాడు. విడిది చూపించాడు. ఋతుపర్ణునికి విదర్భలో స్వయంవరం జరుగుతున్నా సందడి ఏమీ కనిపించలేదు. బాహు కుడు రథాన్ని అశ్వశాలలో నిలిపి గుఱ్ఱాలను విడిచి సేదతీరుతున్నాడు.

దమయంతి దాసిని పిలిచి "వచ్చినది ఋతుపర్ణ మహారాజు. అతని సారథి వార్ష్ణేయుడు. ఆ ఇద్దరూ నాకు తెలుసు. మరి ఆ కురూపి ఎవరు. అతనిని చూచి నా మనస్సు ఆనందం పొందుతూ ఉంది. నీవు వెళ్లి ఆ మూడవ వ్యక్తి గురించి తెలుసుకొనిరా!" అని పంపింది.

దాసి నలుని వద్దకు వచ్చి "అయ్యా! మా రాజకుమారి దమయంతి తమ యోగక్షేమాలు తెలుసుకొని రమ్మన్నారు" అని అడిగింది.

"మీ రాకుమార్తె స్వయంవరం ప్రకటించింది కదా. దానికి ఒక్క రోజులో నేను మా మహారాజును తీసుకొని వచ్చాను. నూరు ఆమడల దూరం మనో వేగంతో ఒక్కరోజులో ప్రయాణం చేశాము. ఆ రథ సారథి నేనే." అన్నాడు.

“ మరి మీతో వచ్చిన మూడవ వ్యక్తి ఎవరు?” అంది దాసి.

ఆయన వార్ష్ణేయుడు. ఇదివరకు నలుని సారథి.” అన్నాడు.

“అయ్యో! మరి అతనికి నలుని జాడ తెలిసి ఉంటుంది కదా.” అని అడిగింది.

“ఎలా తెలుస్తుంది? నలుడు తన రాజ్యాన్ని పోగొట్టుకోకముందు వార్ష్ణేయుడు నలుని పుత్రులను తీసుకొని వచ్చి విదర్భలో విడిచాడు. ఇంతలో నలునికి రాజ్యం పోయింది. అందుకని అతను ఋతుపర్ణుని వద్ద చేరాడు. నలుని గురించి అతనికి తెలిసే అవకాశం లేదు. నలుని గురించి నలునికి తెలియాలి, లేక ఆయన భార్యకు తెలియాలి.” అన్నాడు బాహుకుడు.

దానికి ఆ దాసి ఇలా చెప్పింది. “అయ్యో! నలుడు తనను ప్రాణప్రదంగా చూచుకొనే భార్యను నిర్దాక్షిణ్యంగా అడవిలో విడిచి వెళ్లాడు కదా. కాని దమయంతి ఆనాడు నలుడు విడిచిన సగం చీరనే ధరించి భర్తను తల్చుకుంటూ ఉంది. మరి ఆనలుడు తన భార్యను ఎలా మరిచిపోయాడు?” అంది దాసి.

దానికి నలుని కంట్లో నీళ్లుతిరిగాయి. దాసికి కనిపించకుండా మొహం తిప్పుకున్నాడు నలుడు. వెంటనే దాసి వెళ్లి దమయంతికి జరిగినది అంతా చెప్పింది. దానికి దమయంతి "అతను నలుడే సందేహం లేదు కాని ఆ వికృతరూపము ఏమిటి? పైగా అతను వంటవాడు అని చెప్పారు కదా. అతను ఎలా వంట చేస్తాడో పరీక్షించు" అని చెప్పి పంపింది.

అలాగే అని దాసి వెళ్లింది. బాహుకుని నిశితంగా పరిశీలించి వచ్చి దమ యంతితో ఇలాఅంది "అమ్మా! అతను సామాన్యుడు కాదు. అతడు ఏపని అయినా అనాయాసంగా చేస్తున్నాడు. అతడు గడ్డిని తీసుకొని అలా విదిలిస్తే మంటలు వచ్చాయి. వంట పూర్తి అయ్యేవరకూ అలా మండుతూనే ఉన్నాయి. వంటలు కూడా అనాయాసంగా రుచిగా చేస్తున్నాడు" అని చెప్పింది.

అప్పుడు దమయంతి నలుని చేత వండబడిన పదార్థాలుతెప్పించి రుచి చూసింది. సందేహం లేదు ఇవి నలుని వంటలే అని అనుకుంది.కాని ఇంకా అనుమానం పోలేదు. తన కొడుకును, కూతురును దాసిని ఇచ్చి నలుని వద్దకు పంపింది. నలుడు వారిని చూచాడు. చలించిపోయాడు.

కొడుకును ఎత్తుకొని ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. కూతురిని కౌగలించు కున్నాడు.

దాసిని చూచి "అమ్మా ఏమీ అనుకోకు. వీరు నా బిడ్డల మాదిరి ఉన్నారు అందుకని అలా చేసాను. దాసీ నువ్వు ఇక్కడకు నా వద్దకు రావద్దు. ఎవరన్నా చూస్తే ఏమన్నా అనుకుంటారు. అయినా మేమే వేరే దేశం నుండి వచ్చిన అతిథులం. మాతో మీకేం పని?" అని అన్నాడు.

ఇది తెలిసి దమయంతి చాలా సంతోషించింది. తల్లి వద్దకు వెళ్లి "అమ్మా! ఋతు పర్ణుని సారథిగా వచ్చిన కురూపి బాహుకుడు నిశ్చయంగా నల మహారాజు. అమ్మా అతనే ఇక్కడకు వస్తాడా? లేక నేను అక్కడకు వెళ్లాలా? నిర్ణయించు" అని చెప్పింది.

అప్పుడు ఆమె భీమ రాజు అనుమతితో బాహుకుని దమయంతి వద్దకు రప్పించింది. బాహకుడు దమయంతిని చూచాడు. అప్పుడు దమయంతి నలుని చూచి "అయ్యా! నిస్సహాయంగా ఉన్న నన్ను నా భర్త నలమహారాజు నిర్దాక్షిణ్యంగా అడవిలో ఒంటరిగా విడిచి వెళ్లాడు. అలా ఎవరన్నా చేస్తారా? నేను సంతానవతిని కదా? అలా విడిచి పెట్టడం ధర్మమా? అలా చెయ్యడానికి నేను ఏమి అపచారం చేసాను? నిన్ను

ఎప్పటికి విడువను అని ఎన్నో సార్లు చెప్పాడు కదా. మరి ఇలా ఎందుకు చేసాడు?" అని దుఃఖించింది.

అప్పుడు నలుడు దమయంతిని చూచి "సాధ్వీ! ఆసమయంలో నన్ను కలి ఆవహించి ఉన్నాడు. అందు వలన అలా ప్రవర్తించాను. జూదంలో నా సర్వస్వం కోల్పోయాను. ఇప్పుడు కలి నన్ను విడిచి వెళ్లి పోయాడు. అసలు నేను ఇక్కడకు వచ్చింది నీ గురించి తెలుసుకోడానికే. నాకు నీమీద అను రాగం ఉన్నది అని నీకు తెలుసు కదా. మరి మరొక భర్త కోసం స్వయంవరం చాటించడం కులస్త్రీలకు ధర్మమా? రాజులందరినీ ఆహ్వానించ బట్టేకదా ఋతుపర్ణుడు వచ్చాడు. ఇది న్యాయమా?" అని అన్నాడు నలుడు.

" నాథా! నేను మిమ్మల్ని వెదకుటకు నలుదెసలకు విప్రులను పంపాను. అందులో అయోధ్యకు వెళ్లిన విప్రుడు మిమ్ములను గుర్తించి నాడు. తమరిని ఇక్కడకు రప్పించుటకు వేరు మార్గము లేక ఆ స్వయం వరమను మిషతో తమరిని ఇక్కడకు రప్పించినాను. కాని అసలు స్వయంవర ప్రకటన లేదు. తమరు తప్ప మానవ మాత్రు లెవరూ నూరు యోజనముల దూరము ఒకరోజులో ఎలా రాగలరు. నాలో ఎలాంటి

పాపము తలంపు లేదు అని తమరి పాదములు అంటి ప్రమాణము చేయుచున్నాను.” అని పలికింది దమయంతి.

అప్పుడు ఆకాశము నుండి వాయుదేవుడు ఇలా పలికాడు. “ఓ నలచక్రవర్తీ! ఈదమయంతి అమల చరిత. పతివ్రత. ఈమె సౌశీల్యము ను నేను, సూర్యుడు, చంద్రుడు ఈమెను కాపాడాము. ఈమెను పరిగ్రహించుము” అని పలికాడు.

వెంటనే బాహుకుడయిన నలుడు కర్కోటకుని స్మరించాడు. అతడు ఇచ్చిన వస్త్రాన్ని ధరించగానే నలునికి తన పూర్వరూపము వచ్చింది. ఇంద్ర తేజస్సు తో మనోహరమైన రూపంతో నలుడు దమయంతిముందు నిలిచాడు. దమయంతిని పరిగ్రహించాడు. ఇరువురూ సంతోషంగా ఉన్నారు.

నలుడు విదర్భలో ఒక నెల రోజులు ఉండి తన రాజధానికి వెళ్లి పుష్కరుని కలిసాడు.

పుష్కరునితో “పుష్కరా! నీకు జూదమాడటం ఇష్టం కదా. నేను నా భార్య దమయంతిని పణంగా పెట్టి జూదమాడుతాను. నీవు నీ రాజ్య

సర్వస్వాన్ని పణంగా పెట్టి జూదం ఆడగలవా. అలా కాని ఎడల, "వీరులదే రాజ్యం. రాజ్య వీర భోజ్యం". అనే సూక్తిని బట్టి నాతో యుద్ధం చెయ్యి. యుద్ధంలో గెలిచిన వాడిదే రాజ్యం. నీకు ఏది ఇష్టమో అది చెయ్యి." అని అన్నాడు నలుడు.

పుష్కరుడు జూదప్రియుడు. పైగా ఒకసారి నలుని ఓడించాడు అందు వలన నలునితో "మనం జూదమాడదాము. నేను ఓడితే నా రాజ్యం నీది. నీవు ఓడితే దమయంతి నాది ఇది పందెం." అన్నాడు.

నలుడు సరే అన్నాడు. పుష్కరునితో జూదమాడి గెలిచాడు. రాజ్యాన్ని దక్కించుకున్నాడు. అప్పుడు నలుడు పుష్కరుని చూచి "పుష్కరా! ఇదివరకు నీతో జూదమాడినపుడు నేను కలి ప్రభాంతో ఓడి పోయాను కాని, నీ బలం వలన కాదు. అందు వలన నీవు బలవంతుడవని తలపవలదు. నీవు నా పినతండ్రి కుమారుడవు. నీకు నేను కీడు తలపెట్టను. వెళ్లు" అన్నాడు.

తరువాత, నలుడు, దమయంతితో కూడి, రాజ్యాన్ని ప్రజా రంజకంగా పాలించాడు.

కాబట్టి ఓ ధర్మజా! నీవు జూదమాడి ఓడిపోయానని బాధపడకు. నీవును దైవ సహాయంతో, మానవ యత్నంతో విరోధులను జయించి నీ రాజ్యాన్ని పొందుతావు. అని అన్నాడు బృహదశ్వుడు అనే మహర్షి.

తన వద్ద ఉన్న అక్ష హృదయం అనే విద్యను ధర్మరాజుకు ఉపదేశించాడు. తరువాత బృహదశ్వుడు వెళ్లిపోయాడు.

తరువాత ధర్మరాజు అర్జునుని రాక కోసం నిరీక్షిస్తున్నాడు. అంతలో ఒక రోజు నారద మహర్షి వారి వద్దకు వచ్చాడు. ధర్మజుడు నారదునికి అతిధి సత్కారాలు గావించాడు.

ఆయనను చూచి ధర్మజుడు "ఓ మహర్షి! నాకు ఒక ధర్మ సందేహం కలదు. తీర్చెదరా?" అని అడిగాడు.

నారదుడు నవ్వి "అలాగే అడుగు ధర్మజా!" అన్నాడు.

"ఈ ధరణి లో ఉన్న తీర్థములను సేవించిన ధన్యులకు ఎలాంటి ఫలములు కలుగుతాయి?" అని అడిగాడు.

ఇదివరకు భీముడు గంగా తీరంలో వేదాలు చదువుకుంటూ మంచి పనులు చేస్తూ ఉండేవాడు. అప్పుడు అతని వద్దకు పులస్త్యుడు అనే ఋషి వచ్చాడు. భీష్ముడు ఆ మహర్షికి అర్ఘ్య పాద్యాదులు అర్పించి తన పేరు భీష్ముడు అని పరిచయం చేసుకున్నాడు. అప్పుడు భీష్ముడు నీవు నన్ను అడిగిన ప్రశ్ననే ఆ మహర్షిని అడిగాడు. ఆయన చెప్పిన విషయాలనే నేను నీకు చెపుతాను. విను.

మన ఇంద్రియాలను, మనం చేసే కర్మలను, మన బుద్ధిని, అదుపులో పెట్టుకునే వారు, ధృఢమైన మనసు కలవారు, అహంకారము లేని వారు, ఇతరుల నుండి ఏమీ ఆశించని వారు, మితభోజనం చేసేవారు, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలికెడి వారు, శాంత స్వభావులు, తీర్థ యాత్రలు చేసిన ఎడల ఎన్నోయజ్ఞాలు చేసిన ఫలం పొందుతారు. కాని మలినమైన మనసు కలవారు, పాపాత్ములు, ఎన్ని తీర్థ యాత్రలు చేసినా, ప్రయోజనం లేదు.

దాన ధర్మాలు చేయని వారు, తాము చేసిన అపరాధముల వలన దరిద్రులు అవుతారు. అలాంటి దరిద్రులు యజ్ఞములు చేయలేరు కాబట్టి వారు పుణ్య తీర్థములు సందర్శించిన వారికి పుణ్యము వచ్చును.

తీర్థ యాత్రల వలన కలిగే పుణ్యం విశేషము. సాధారణంగా బ్రహ్మదేవుడు పుణ్య తీర్థాలలో విహరిస్తుంటాడు. అందులో పుష్కర తీర్థము ప్రశిద్ధమైనది. దానిలో స్నానమాచరించి, పితృదేవతలకు తర్పణ ములు విడిచిన, 10 అశ్వమేధ యాగాలు చేసిన ఫలం పొందు తారు. ఆపుష్కర క్షేత్రంలో 10 సంవత్సరాలు నివసించిన బ్రహ్మలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది.

జంబూ మార్గంలోని తండులిక ఆశ్రమంలో ఉన్న అగస్త్యవటము అనే తీర్థం లో స్నానం చేస్తే, అశ్వమేధము చేసిన పుణ్యము వస్తుంది.

కణ్వాశ్రమాన్ని, ధర్మారణ్యమును, యయాతి పతనము అనే పుణ్య క్షేత్రములు చూచిన వారికి అని పాపాలు పోతాయి.

ఇంకా మహా కాళము, కోటి తీర్థము, భద్రవటము లో శివుని పూజించినా, నర్మదా నదిలో స్నానం చేసినా, దక్షిణ సింధువులో, జర్మణ్వతీ తీర్థంలో, స్నానం చేసినా, ఎంతో పుణ్యం వస్తుంది.

వశిష్ఠాశ్రమంలో ఒకదినం నివసించినా, పింగం అనే పుణ్యతీర్థాన్ని సేవించినా, ప్రభాస తీర్థంలో స్నానమాడినా, వరదాన తీర్థంలో

స్నానమాడినా, సరస్వతీ నదీ సంగమంలో స్నానం చేసినా, పుణ్యఫలాలు పొందుతారు.

ద్వారావతీ పురంలోని పిండారక తీర్థంలో శివుని పూజించినా, సాగర సింధు సంగమంలో స్నానమాచరించినా, శంకు కర్ణేశ్వరంలో శివుని పూజించినా, వసుధార, వసు సరము లలో తీర్థమాడినా, సింధూత్తమంలో స్నా నం చేసినా, బ్రహ్మతుంగ తీర్థం సేవించినా, శక్రకుమారీ యాత్ర చేసినా, శ్రీకుండంలో బ్రహ్మదేవుని సందర్శించినా, బడబ తీర్థంలో అగ్నిదేవుని సేవించినా, ఎన్నో గోదాన, భూదానములు చేసిన పుణ్యఫలములు కలుగుతాయి.

దేవిక అనే పుణ్యక్షేత్రములో శివుడు నివసిస్తాడు. దానిని, కామ క్షేత్రాన్ని, రుద్రతీర్థాన్ని, బ్రహ్మవాలుకాన్ని, దీర్ఘసత్రాన్ని సేవించిన వారికి ఇష్టకామ్య సిద్ధి కలుగుతుంది.

వినశనము అనే ప్రాతంలో అదృశ్యమయిన సరస్వతీ నది, నాగోద్భేద, శివోద్భేద, చమసోద్భే దంబుల లో ఎక్కడైనా కనిపించిన అందులో స్నానం చేస్తే, నాగలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది.

శశియానం తీర్థంలో స్నానం చేస్తే, సహస్ర గోవు లను దానం చేసిన పుణ్యం కలుగుతుంది.

రుద్రకోటిలో శివుని అర్చించిన కైలాస ప్రాప్తి కలుగుతుంది.

దర్మజా! కురుక్షేత్రం, నైమిశతీర్థం, పుష్కరత్రయం అనేవి మూడు పవిత్ర పుణ్యక్షేత్రాలు. కురుక్షేత్రం, సరస్వతీ నదికి దక్షిణాన, దృషద్వతీ నదికి ఉత్తరాన ఉన్నది. ఆ కురుక్షేత్రంలో శమంతక పంచకముల నడుమ, రామహ్రదం అనే సరస్సు మధ్య పితామహుడు బ్రహ్మదేవుని ఉత్తరవేది అనబడే కురుక్షేత్రం దర్శించినవారికి, సర్వపాపక్షయం కలుగుతుంది.

విష్ణుస్థానము లో విష్ణువును పూజించినా, పారిప్లవ తీర్థంలో, పృథివీ తీర్థంలో, శాలూకినీ తీర్థంలో, సర్పతీర్థంలో, వరాహ తీర్థంలో,. అశ్వినీ తీర్థంలో, జయంతిలో ఉండే సోమ తీర్థంలో, కృతశౌచ తీర్థంలో, స్నానమాడినా, ఎంతో పుణ్యం వస్తుంది.

అగ్ని వటక్షేత్రంలో, ముంజవట క్షేత్రంలో శివారాధన చేసినా, యక్షిణీ తీర్థంలో స్నానం చేసినా, కోరిన కోరికలు తీరుతాయి.

దర్మజా! జమదగ్ని కుమారుడైన పరశురాముడు, తన గొడ్డలితో రాజులందరిని నరికినపుడు వారి రక్తం ఐదు పాయలుగా పారింది. దానినే శమంతక పంచకము అంటారు. అందులో పరశురాముడు పితృ తర్పణాలు విడిచాడు. అప్పుడు, పితృదేవతలు అతనికి సాక్షాత్కరించి వరాలు కోరు కోమన్నారు. అప్పుడు పరశురాముడు నాకు రాజులను సంహరించి నందు వలన సంక్రమించిన పాపం నశించాలి. నాకు పుణ్యలోకాలు కలగాలి. ఈ శమంతక పంచకము లోక ప్రశిద్ధముకావాలి అని కోరాడు. అప్పటినుండి ఈ శమంతక పంచకము పుణ్యతీర్థములుగా శోభిల్లుతున్నాయి. వాటిలో స్నానం చేస్తే అశ్వమేధయాగ ఫలం కలుగుతుంది.

ఇంకా కాయశోధనం, లోకోద్ధారం, శ్రీ తీర్థం, కపిలతీర్థం, సూర్యతీర్థం, గోభవనం, శంఖినీ తీర్థం, యక్షేంద్రతీర్థం, సరస్వతీనదీ, మాతృతీర్థం, బ్రహ్మావర్తం, శరవణం, శ్వావిల్లోమాపహం, మానుషతీర్థం, ఆపగ నదీ తీర్థం, బ్రహ్మోదుంబరం, సప్తర్షికుండం, కేదారం, కపిలకేదారం, సరకం, ఇలాస్పదం, కిందానం, కింజప్యం, అనే తీర్థాలలో స్నానం చేస్తే అనంతమైన పుణ్యాలు కలుగుతాయి.

నారదుల వారు నిర్మించిన అంబాజన్మం అనే తీర్థంలో చనిపోతే, పుణ్యలోకాలకు పోతారు.

పుండరీకం అనే తీర్థంలో ఉన్న వైతరిణీనదిలో స్నానం చేసినా, ఫలకీ వనం, మిశ్రకం, వ్యాసవనం, మనోజవం, మధువటి, కౌశికీనది, దృషద్వతీ నదీ సంగమం, లో స్నానం చేస్తే సమస్త పాపాలు పోతాయి.

కిందత్త తీర్థం, లో తిలాదానం చేస్తే పితృఋణం తీరు తుంది.అహస్సు సుదినం అనే తీర్థాలలో స్నానం చేస్తే సూర్యలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. మృగధూమం అనే క్షేత్రంలో గంగా స్నానం చేసి శివుడిని ఆరాధిస్తే అశ్వమేధ ఫలం కలుగుతుంది. వామన తీర్థంలో స్నానం చేస్తే విష్ణు లోకానికి వెళుతారు. పావనం తీర్థంలో స్నానం చేస్తే వంశం పవిత్రం అవుతుంది.

శ్రీకుంజం అనే తీర్థాన్ని దర్శిస్తే అగ్నిష్టోమయాగం చేసిన పుణ్యం పొందుతారు. బ్రహ్మ తీర్థంలో స్నానం చేస్తే బ్రహ్మలోకం సిద్ధిస్తుంది.

ధర్మజా! సప్త సారసత్వాలు అనే తీర్థాలలో స్నానం చేస్తే సారస్వతంలో సమగ్రప్రాప్తి ఏర్పడుతుంది. ఔశనసం, కపాల మోచనం, విశ్వామిత్రం, కార్తికేయం అనే తీర్థాలలో స్నానం చేస్తే పాపాలనుండి

విముక్తులవుతారు. పృథూదక తీర్థంలో చనిపోతే పాపాలనుండి విముక్తి కలుగుతుంది.

గంగానదీ, సరస్వతీ నదుల సంగమంలో స్నానం చేస్తే బ్రహ్మహత్యా పాతకం పోతుంది. శతం,సహస్రం అనే తీర్థాలలో జపతపాలు చేస్తే, అంతులేని పుణ్యం లభిస్తుంది. రుద్రపత్ని అనే తీర్థంలో స్నానం చేస్తే సర్వదుఃఖ విముక్తి కలుగుతుంది. స్వస్తిపురం అనే తీర్థం చుట్టూ ప్రదక్షిణాలు చేస్తే వేయి ఆవులను దానం చేసిన ఫలం దక్కుతుంది.

ఏకరాత్రం అనే తీర్థంలో ఉపవాసం చేస్తే సత్యలోకం సిద్ధిస్తుంది. ఆదిత్యాశ్రమంలో సూర్యుడి ఆరాధిస్తే సూర్యలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. దధీచి తీర్థంలో మూడు రాత్రులు నివసిస్తే స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. సూర్యగ్రహణ కాలంలో సన్నిహిత తీర్థంలో స్నానం చేస్తే నూరు అశ్వమేధాలు చేసిన ఫలం పొందుతారు. ధర్మతీర్థంలో స్నానం చేస్తే ధర్మస్వభావం కలవారు అవుతారు. జ్ఞాన పావనం, సౌగంధికం అనే తీర్థలలో స్నానం చేస్తే సర్వపాపాలు పోతాయి.

సరస్వతీ ప్రాదంనుండి వెలువడే జలప్రవాహంలో స్నానం చేస్తే అశ్వమేధ యాగ ఫలం వస్తుంది.

శాకంబరీ తీర్థంలో ఒకరోజు శాకాహార తపస్సు చేస్తే పుణ్యం వస్తుంది. సువర్ణం అనేతీర్థంలో స్నానం చేస్తే కైలాసం సిద్ధిస్తుంది.

ధూమావతీ, రథావర్తం అనే తీర్థాలలో స్నానం చేస్తే దుఃఖంనుండి విముక్తి పొందుతారు.

ఇంకా కొన్ని పుణ్య తీర్థాలు వాటిలో స్నానం చేస్తే కలిగే ఫలాలు.

గంగాద్వారం స్నానం.	నూరు కోట్ల సేవనం.
సప్తగందా సంగమం, త్రిగంగా సంగమం	పుణ్యలోకాలప్రాప్తి.
శక్రావర్తం, కనస్వలం,గంగా,సరస్వతీ సంగమం, స్నానం.	
భద్రకర్ణేశ్వరంలో రుద్రపూజ,అరుంధతీ వటం,	సర్వసిద్ధులు ప్రాప్తిస్తాయి.
సింధునది,యమున పుట్టిన చోట స్నానం.	
వేదిక, ఋషికుల్య,కృత్తిక,మఘ,విద్య,	
వేతసిక తీర్థసేవనం.--------------------	పాపాలు పోతాయి.

బ్రహ్మతీర్థ స్నానం.	సత్యలోకం.
నైమిశ దర్శనం.	పాపాలుపోతాయి.
గందోద్భేదం, ఇందీవర తీర్థం, హరితీర్థం,	వాజపేయ యాగఫలం.
దిశాపతీ తీర్థాలు.	
బాహుద తీర్థం.	సత్రయాగఫలం.
సరయూనదీ,గోప్రదానం గోమతీస్నానం.	అశ్వమేధయాగఫలం.
కోటితీర్థం స్నానం,కాశిలో శివపూజ,	రాజసూయయాగఫలం.
కపిలహ్రదస్నానం,	
గంగాగోమతీస్నానం,	వాజపేయయాగపుణ్యం.
గయలో నివాసం.	పితరులు చరితార్థులవుతారు
యక్షిణీతీర్థంసేవనం.	బ్రహ్మహత్యాపాతకవిముక్తి
మణీనాగతీర్థం.	సర్పవిషవిముక్తి.
అహల్యాహ్రదస్నానం, ఉదపానం,	అశ్వమేధ పుణ్యం.
జనకకూపస్నానం,	వైకుంఠప్రాప్తి
కంపన,మహానది,స్నానం.	పౌండరీకయాగఫలం.

దేవపుష్కరిణి,మహేశ్వరధార,మహేశ్వరపదం.	అశ్వమేధ ఫలం.
సాలగ్రామతీర్థం,	వైకుంఠప్రాప్తి.
భరతాశ్రమంలో శివుని పూజ	మిత్రావరుణప్రాప్తి
కన్యాసవేద్యతీర్థ స్నానం,	అక్షయపుణ్యం.
దేవకూటతీర్థ స్నానం.	సత్యలోకం.
కౌశికప్రదతీర్థ స్నానం,కుమారవీరాశ్రమం నివాసం.	అశ్వమేధఫలం.
అగ్నిధార,కుమారధార,తీర్థ స్నానం.	బ్రహ్మహత్యావిముక్తి.
గౌరీశిఖరకుండం,నందినికూపం,తీర్థ స్నానం.	అశ్వమేధ ఫలం.
కాళిక,కౌశిక,తీర్థ స్నానం.	పాపవిముక్తి
ఊర్వశీ,గోకర్ణం,తీర్థ స్నానం.	జాతిస్మరణం.
నంద, ఔలకం,కరతోయం,గంగాసాగర సంగమం,అనేతీర్థ స్నానం.	నూరు అశ్వమేధ యాగ ఫలం
శోణానది,నర్మదానది,పుట్టినచోటు,బదరీ తీర్థ స్నానం.	ఆయుర్ వృద్ధి.
మహేంద్ర,రామతీర్థ,మతంగ కేదార,వంశ, గుల్మ తీర్థ స్నానం.	అశ్వమేధయాగఫలం.

శ్రీశైలం,దేవహ్రాదం,తీర్థ స్నానం. శివపూజ,అశ్వమేధయాగఫలం

కావేరీ,తుంగభద్ర,సముద్ర,కన్యాకుమారీ,
తీర్థ స్నానం. అశ్వమేధయాగఫలం.

పయోష్ణియు,దంగకారణ్యం,శరభంగాశ్రమం,
శుక్రాశ్రమం,శూర్పారకం,దక్షారామం, సప్తగోదావరి
తీర్థ స్నానం. పుణ్యలోక ప్రాప్తి.

సుందర,తుంగకారణ్య దర్శనం. పాపవిముక్తి.

కాలంజరిపర్వతంలో దేవహ్రాదం తీర్థ స్నానం. కోరికలు తీర్తాయి.
మేధిక తీర్థ స్నానం. మేధావులు అవుతారు

చిత్రకూటంలో మందాకిని,శృంగిమేరపురం
తీర్థ స్నానం. పాపాలు పోతాయి.

ప్రయాగ నివాసం, తీర్థ స్నానం. రాజసూయ,అశ్వమేధ
యాగఫలం.

అందరూపుణ్యతీర్థాలలో,స్నానం చెయ్యలేరు. నోములు నోచని వారు, చెడ్డవారు, శుచిత్వంలేనివారు, ఉపవాసాలుచెయ్యలేనివారు, తీర్థయాత్రలు చెయ్య లేరు.

కాబట్టి, నీవు సకల తీర్థాలను సేవించడానికి, తీర్థయాత్రలకు వెళ్లిరమ్ము . రోమశుడు అనే మహర్షి నీ వద్దకు వస్తాడు. అతని ఆదేశం ప్రకారం, నీ పురోహితుడు ధౌమ్యుని ఆదేశం ప్రకారం తీర్థయాత్రాసేవనం గావించుము అని నారద మహర్షి దర్మజునకు చెప్పి వెళ్లిపోయాడు.

తరువాత, ధర్మజుడు ధౌమ్యునితో "అర్జునుడు దివ్యాస్త్రాలు సాధించ డానికి వెళ్లాడు. ఇంకా రాలేదు.అర్జునుడు లేని కామ్యకవనం శోభించడం లేదు. మేము అందరం అర్జునుని రాక కోసం నిరీక్షిస్తున్నాము." అని అన్నాడు.

"ధర్మజా! నీకు మేలు జరుగుతుంది. అర్జునుడు విజయుడై తిరిగి వస్తాడు. నారదుల వారు చెప్పినట్టు మనము తీర్థయాత్రలుచేద్దాము" అని అన్నాడు.

ఇంతలో రోమశ మహర్షి వారి వద్దకు వచ్చాడు. ధర్మజుని చూచి రోమశమహర్షి ఇలా చెప్పాడు.

"ధర్మజా! నేను ఇంద్ర లోకం వెళ్లాను. అక్కడ నేను దేవేంద్రుడి పూజలు అందుకుంటున్న అర్జునుని చూచాను. శివుడు, దేవతలు అందరూ అర్జును నికి దివ్యాస్త్రాలు ఇచ్చారు. అర్జునుని విషయం నీకు చెప్పమని నన్ను దేవేం ద్రుడు ఆదేశించాడు. నిన్ను తీ ర్థ యాత్రలు చెయ్యమని ఆదేశించాడు. ఆ విషయం నీకు చెప్పడానికి ఇక్కడకు వచ్చాను" అని అన్నాడు రోమశుడు.

దానికి ధర్మజుడు "మహర్షీ! అర్జునుడి కుశల వార్త విన్నందుకు, తీర్థయాత్రలు చెయ్యమని దేవేంద్రుని ఆదేశించినందుకు చాలాసంతోషంగా ఉంది. నేను నారద మహర్షి ఆదేశం ప్రకారం ఇప్పుడు మహేంద్రుని కోరిక ప్రకారం తీర్థయాత్రలు చేస్తాను." అని అన్నాడు.

వెంటనే ధర్మజుడు తీర్థయాత్రలకు బయలుదేరాడు. ధర్మరాజు వెంట ఉన్న విప్రులు కూడా వెంట వస్తాము అన్నారు. ధర్మజుడు సమ్మతించాడు. ఆ సమయంలో వ్యాసుడు వారి వద్దకు వచ్చాడు.

"ధర్మజా! శరీర నియమాలు పాటిస్తూ, మనో బుద్ధి శౌచాలు పాటిస్తూ, మంచిమార్గంలో తీర్థాలు సేవించండి. నీ పూర్వులైన మహాభిషుడు, నాభాగుడు, భరతుడు, భగీరధుడు, ముచుకుందుడు, మాంధాత, సగరుడు, సార్వభౌముడు, అష్టకుడు, రోమపాదుడు అనే చక్రవర్తులు తీర్ధయాత్రలు చేసి సుఖాలుపొందారు. వారి వలెనే నువ్వు తీర్ధయాత్రలు చేసి సుఖించు" అని ధర్మజుని ఆశీర్వదించాడు.

ధర్మజుడు రోమశుని చూచి "మహర్షీ! లోకంలో అధ్మపరులకు, దుర్జనులకు అభివృద్ధి కలుగుతుంది. కాని ధర్మం ఆచరించేవారికి కష్టాలు కలుగుతున్నాయి. ఎందువలన?" అని అడిగాడు.

దానికి రోమశుడు ఇలా చెప్పాడు. "ధర్మజా! అధర్మపరులకు అభ్యుదయము ఎల్లకాలము ఉండదు. త్వరలో నశిస్తుంది. రాక్షసులు అధర్మప్రవర్తనులై నాశనమయినారుకదా! కాని దేవతలు ధర్మాచరణము వలన వృద్ధిపొందుతున్నారుకదా! ధృతరాష్ట్రుని కొడుకులు వారి అధర్మప్రవర్తన వలన అచిర కాలంలో నశిస్తారు. ఎందుకంటే అధర్మ ప్రవర్తన వలన గర్వం కలుగుతుంది. గర్వం వలన అహంకారం పుడుతుంది. అహంకారము క్రోధానికి మూలము. దానివలన సిగ్గు ఉండదు. అలాంటి వారికి ప్రవర్తన చెడుతుంది. లక్ష్మి వారిని విడిచి

వెళ్లిపోతుంది. సంపదలు నశిస్తాయి. కాని మీరు ధర్మపరులు. మీకు జయం కలుగుతుంది. కాబట్టి తీర్థయాత్రలు చెయ్యి." అని అన్నాడు రోమశుడు. ఆ ప్రకారం ధర్మరాజు తీర్థయాత్రలకు బయలు దేరాడు. అన్ని తీర్థాలు సేవిస్తూ గయ చేరుకున్నారు. అక్కడినుండి అగస్త్యాశ్రమానికి చేరుకున్నారు.

అక్కడ రోమశుడు అగస్త్యుడు గురించి చెప్పాడు. "ధర్మజా! పూర్వము వాతాపి, ఇల్వలుడు అనే మహా బలవంతులైన రాక్షసులు ఉండేవారు. అన్న గారైన ఇల్వలుడు ఒక బ్రాహ్మణుని పూజించి "అయ్యా! నాకు అన్ని కోరికలు తీరే మంత్రము ఉపదేశించండి" అని అడిగాడు. రాక్షసులకు అలాంటి మంత్రం ఉప దేశించ డానికి ఆ బ్రాహ్మణుడు ఒప్పు కోలేదు. తరువాత   ఇల్వలుడు తన తమ్ముడు వాతాపిని మేకగా మార్చి, ఆ మేకను చంపి ఆ మాంసాన్ని విప్రునికి వండి వడ్డించాడు. ఆ విప్రుడు ఆ భోజనము తిన్న తరువాత, " వాతాపీ! బయటకు రా" అన్నాడు. అంతే! మేక మాంసరూపంలో బ్రాహ్మణుడి పొట్టలో ఉన్న వాతాపి బ్రాహ్మణుని పొట్ట చీల్చుకొని బయటకు వచ్చాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు మరణించాడు.   ఆ ప్రకారం ఆ అన్నదమ్ములు అతిథులుగా వచ్చిన బ్రాహ్మణులను చంపుతున్నారు.

ఒక రోజు బ్రహ్మచర్యవ్రతం పాటిస్తున్న అగస్త్యుడు ఒక లేత చిగురు టాకును ఆధారం చేసుకొని వేలాడుతున్న తన పితరులను చూచాడు. “అయ్యా! మీరు ఎందుకు ఇలా వేలాడుతున్నారు?” అని అడిగాడు. “నాయనా మేము నీ పితృదేవతలము. నీవు వివాహం చేసుకొనకుండా సంతాన హీనుడవు అయ్యావు. అందుకు మాకు ఉత్తమగతులు లేక ఇలా అయ్యాము. కాబట్టి నీవు పెళ్లి చేసుకొని సంతానాన్ని పొందు. మాకు ఉత్తమ గతులు ప్రసాదించు” అని అన్నారు.   అగస్త్యుడు అలాగే అన్నాడు.

ఆసమయంలో విదర్భరాజు సంతానం కోసం పరితపిస్తున్నాడు. తన తపోమహిమతో అగస్త్యుడు అతనికి ఒక కూతురిని అనుగ్రహించాడు. ఆమె పేరు లోపా ముద్ర. ఆమె పెరిగి యౌవనవతి అయింది. తగిన వరుని కోసం వెతుకుతున్నాడు విదర్భరాజు.

అప్పుడు అగస్త్యుడు విదర్భరాజు వద్దకు పోయి లోపాముద్రను తనకు ఇచ్చి వివాహం చెయ్యమని అడిగాడు. “అయ్యో! ఆ నిరుపేద బ్రాహ్మడా నా కూతురికి భర్త. ఆమెకూడా నార బట్టలు కట్టు కోవల సిందేనా అని పరిత పించాడు. అప్పుడు లోపాముద్ర తండ్రి వద్దకు వచ్చి “తండ్రీ! నన్ను అగస్త్యునికి ఇచ్చి వివాహం చెయ్యండి.” అని అడిగింది.

చేసేది లేక విదర్భరాజు లోపాముద్రను అగస్త్యునికి ఇచ్చి వివాహం చేసాడు. లోపాముద్ర భర్తవెంట నారచీరలు ధరించి వెళ్ళింది.

ఒకరోజు అగస్త్యుడు లోపాముద్రను చూచి మోహితుడై ఆమెతో సంభోగించదలిచాడు. అప్పుడు లోపాముద్ర భర్తకు నమస్కరించి "నాధా! సంతానార్ధము భర్త భార్యతో కలవడం సహజము. కాని తమరు నన్ను సకలాలంకార భూషితను చేసి నాకు గర్భాదానము చెయ్యమని నా ప్రార్థన" అని అడిగింది.

అప్పుడు అగస్త్యుడు "నావద్ద ధనము, ఆభరణములు లేవు. వాటి కొరకు నా తపశ్శక్తిని వృధా చెయ్యడం నాకు ఇష్టంలేదు." అని చెప్పి ధనం కోసం అగస్త్యుడు శ్రతర్వుడు అనే రాజు వద్దకు వెళ్లాడు.

శ్రతర్వుడు తన వద్ద ధనం లేదన్నాడు. అప్పుడు, శ్రతర్వుడు, అగస్త్యుడు కలిసి, బ్రదశ్వుడు అనే రాజు దగ్గరకు వెళ్లి ధనం అడిగారు. ఆ రాజుకూడా తనకు ఆదాయ వ్యయాలు సమానము, మిగులు ధనం లేదు అన్నాడు.

తర్వాత, ఆ ముగ్గురూ త్రసదస్యుడి వద్దకు వెళ్లి ధనం అడిగారు. ఆయనకూడా తనకు మిగులు ధనం లేదన్నాడు. కాని ఇలా అన్నాడు.

"మునీంద్రా! ఇల్వలుడు అనే వాడు ఉన్నాడు. అతను గొప్ప ధనవం తుడు. అతను మీ కోరిక తీరుస్తాడు" అని అన్నాడు. వెంటనే అందరూ ఇల్వలుడి వద్దకు వెళ్లారు.అగస్త్యుడు ఇల్వలుని ధనం అడిగాడు. ఇల్వలుడు మామూలుగా, వాతాసిని మేకగామార్చి, వండి వడ్డించాడు. ముందు అగస్త్యుని తినమన్నాడు. ఈ విషయం మిగిలిన రాజఋషులు గ్రహించారు. "మునీంద్రా! ఈ ఇల్వలుడు తన తమ్ముని వాతాపిని మేకగా మార్చి వండి వడ్డించాడు. తరువాత వాతాపి మీ పొట్టను చీల్చుకొని వస్తాడు. అందు వలన మనం ఇక్కడ భోజనం చెయ్యరాదు" అని చెప్పారు. అగస్త్యుడు చిరునవ్వునవ్వి ఆ భోజనం మొత్తం తినేసాడు. ఇల్వలుడు తన తమ్ముని "వాతాపీ! బయటకు రా!" అని పిలిచాడు. అగస్త్యుడు పొట్ట తడుముకుంటూ బ్రేవ్‌మని త్రేన్చాడు. అంతే! వాతాపి అగస్త్యుని కడుపులో జీర్ణం అయిపోయాడు.

(అందుకే మన ఇళ్లలో తల్లులు, పసిబిడ్డలకు ఉగ్గుపాలు పట్టినా, పాలు పట్టినా, ఇంకా ఏదైనా ఆహారం పెట్టిన తరువాత ఆ బిడ్డ పొట్ట మీద నిము రుతూ "జీర్ణం జీర్ణం వాతాపి జీర్ణం", అంటారు. అంటే తిన్నది అంతా జీర్ణం కావాలి అని అర్ధం).

తన తమ్ముడు వాతాపి జీర్ణం కావడం చూచి ఇల్వలుడు భయపడ్డాడు. "అయ్యా మీరు కోరిన ధనం ఇస్తాను" అని అన్నాడు. ఆ ధనంతో అగస్త్యుడు లోపాముద్ర కోరిక తీర్చాడు.

అప్పుడు అగస్త్యుడు లోపాముద్రను అడిగాడు. "నీకు పది మందితో సమానమైన నూర్గురు కొడుకులు కావాలా? లేక నూరు మందితో సమానమైన పదిమంది కావాలా? లేక వేయి మంది కొడుకులు కావాలా? లేక వేయి మందితో పమానమైన ఒక్క కొడుకు కావాలా?" అని అడిగాడు.

దానికి లోపాముద్ర "నాకు వేయిమందితో సమానమైన బలవంతుడు, బుద్ధిమంతుడు అయిన ఒక్క కొడుకును ప్రసాదించండి." అని అడిగింది.

తరువాత లోపాముద్ర గర్భం దాల్చింది. దృఢస్యుడు అనే తేజస్వి, గుణవంతుడు అయిన కొడుకును కన్నది.

ఆవిధంగా అగస్త్యుడు తన పితృదేవతలకు పుణ్యలోక ప్రాప్తి కలిగించాడు.

మహా భారతము

అరణ్య పర్వము

ద్వితీయాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

ఓం తత్సత్